

Гринько В. А. Активизация познавательной деятельности студентов на основе использования метода проектов

В данной статье идет речь о целенаправленном использовании метода проектов для активизации познавательной деятельности студентов, а именно при изучении дисциплины „Информационные технологии в профессиональной деятельности учителя начальных классов”. Описаны методика организации работы и проблемы, с которыми можно столкнуться, используя эту технологию.

Ключевые слова: активизация познавательной деятельности, студенты, метод проектов.

Hryn'ko V. O. The Activation of the Students' Cognitive Activity on Basis of the Use of Project Method

The article is about the purposeful use of project method for activation of the students' cognitive activity, namely in the study of discipline „Information technology in primary school teachers' professional activity”. The methodology of organization of the working and problems you may encounter using this technology are also described.

Key words: activation of cognitive activity, students, project method.

Стаття надійшла до редакції 13.04.2013 р.

Прийнято до друку 26.04.2013 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Чиж О. Н.

УДК 378.011.3–051:81'25

Т. А. Кокнова

**СУЧАСНИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЯКОСТЕЙ
В МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ**

Підвищення вимог до фахівців у сучасних умовах, збільшення кількості вищих навчальних закладів, які здійснюють підготовку майбутніх перекладачів, зумовило актуальність пошуку засобів для підвищення ефективності формування професійних якостей у процесі їхньої професійної підготовки. У процесі навчання у ВНЗ необхідно створити такі умови, які дають змогу студентам оволодіти певним переліком професійних якостей та дозволять успішно здійснювати професійну діяльність. Саме тому, відповідно до пріоритетного напрямку наукових досліджень ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” „Розроблення та впровадження інноваційно-педагогічних технологій в системі університетської освіти”, ми шукаємо феноменальні шляхи та засоби впливу на розвиток професійних якостей в майбутніх перекладачів.

Значна увага в сучасній педагогічній літературі приділяється питанню підготовки майбутніх перекладачів. У цій галузі широко відомі роботи І. Алексієвої, Н. Белкіної, Л. Віссона, Л. Латишева, Г. Мірама та ін. У дисертаційних роботах розкриті деякі аспекти формування професійних якостей майбутніх перекладачів: О. Аліпичев, розробив практичні рекомендації до підготовки перекладачів; О. Оберемко, запропонувала теоретико-методологічні особливості підготовки перекладачів; О. Александрова, впровадила шляхи адаптації перекладачів до професійної діяльності; Я. Левковська, організувала формування професійної компетентності майбутніх перекладачів на основі акміологічного підходу; О. Князева, яка поєднала традиційні та інноваційні технології для підготовки перекладачів.

Проте проведений аналіз наукової педагогічної літератури з питань підготовки майбутніх перекладачів, засвідчив, що сьогодні у цій області відчувається дефіцит знань, і окреслена проблеми потребує подальшої розробки і дослідження.

Метою статті є дослідження особливостей розуміння позитивного на негативного досвіду формування професійних якостей в майбутніх перекладачів з урахуванням сучасних педагогічних тенденцій.

Справжні потреби майбутніх перекладачів, під час навчання у ВНЗ, пов'язані з їх оволодінням професійних якостей перекладача. Все це призводить до аналізу сучасних педагогічних інновацій щодо розвитку та їх удосконаленню під час підготовки майбутніх спеціалістів. Проблема формування професійних якостей саме у майбутніх перекладачів є недостатньо освітленою у науково методичній літературі. Експерти сучасного досвіду підготовки майбутніх перекладачів відомими педагогами та філологами дасть можливість зрозуміти шляхи впливу на розвиток професійних якостей перекладача.

Загальновідомо, що підготовка спеціаліста визначається конкретними вимогами до його професії. Л. Сальна вважає, що модель фахівця є основою для планування змісту й організації процесу навчання студентів; визначення ролі, місця та обсягу кожної дисципліни повинні сприяти формуванню особистості фахівця, який володіє набором певних професійно важливих якостей особистості [1, с. 24]. Основними відмітними умовами формування професійних якостей у будь якого спеціаліста вчена вважає: навчальне співробітництво викладача та студентів, спрямоване на спільне рішення комунікативно-пізнавальних завдань; психологічні особливості навчальної діяльності; перехід від школи пам'яті до школи мислення й до активної творчої діяльності; урахування національних, статевовікових, індивідуально-психологічних, статусних особливостей [Там само, с. 96 – 97].

Зарубіжні дослідники, які займалися питанням впливу на розвиток професійних якостей в майбутніх спеціалістів (М. Блан, Д. Джонсон і Р. Джонсон, Р. Джефнер) також підкреслюють важливість зв'язку вимог професії з навчальним процесом і виділяють чотири рівні організації

процесу формування професійних якостей: формування (організація групи, установлення правил поведінки в групі); функціонування (створення сприятливого психологічного клімату в групі, атмосфери співпраці, яка має стати запорукою ефективного виконання завдань викладача); формулювання (формування вмінь формулювати свої думки, обґрунтувати свої докази, вироблення стратегії пошуку, уточнення, доповнення, узагальнення інформації в процесі спілкування); закріплення (вища стадія оволодіння професійними якостями в процесі обміну ідеями та вироблення концепції) [2, с. 120 – 123].

Продовжує думку провідна російська дослідниці І. Цатурова, яка наголошує, що процес ефективного формування професійних якостей здійснюється за рахунок переваг використання таких умов формування професійних якостей: створення комфортних умов для навчання й самонавчання з урахуванням індивідуальних здібностей кожного студента; урахування рівня готовності студента до навчання; посилення позитивних мотивів навчання; активізація творчості; особливі, партнерські взаємини між учасниками навчального процесу; особлива роль викладача, прояв поваги до студента, створення комфортної психологічної атмосфери [3, с. 29].

Аналізуючи іноземний досвід впливу на розвиток професійних якостей в майбутніх перекладачів, а саме формування філологічної грамотності ми звернулися до трудів М. Гріффітса, Д. Уїлкінса, Х. Уїддоусона, які вважають, що за умови надання студентам прямої можливості застосовувати мову на практиці вони будуть успішно формуватися. Слід зазначити, що ми погоджуємося із таким твердженням та маємо можливість бачити відображення такої позиції під час підготовки майбутніх перекладачів у впродовж навчання у вищій школі.

Але, все ж таки є чинників, які знижують якість професійної підготовки перекладачів у вищих навчальних закладах України, які здійснено Є. Беседіною [4] та з якими ми повністю погоджуємося. До таких чинників вона зараховує: низький рівень професійної спрямованості викладання соціально-гуманітарних дисциплін та іноземних мов; недосконалість освітніх програм, оскільки в них не завжди враховано потреби студентів-перекладачів щодо загальної освіти й професійної підготовки, їхні індивідуальні можливості, а також недостатня відповідність програм новим вимогам ринку перекладацьких послуг; відсутність необхідної матеріально-технічної бази (спеціально обладнаних кабінетів для синхронного перекладу, сучасного програмного забезпечення комп'ютерних класів і кабінетів для здійснення машинного перекладу, мережі Інтернет, супутникового телебачення тощо); застарілі методи й форми навчально-виховного процесу (інформаційний підхід, монологічний спосіб дидактичної взаємодії, недостатність пошукових і проблемних ситуацій професійної спрямованості), відсутність стимулювання пізнавального й професійного інтересу студентів-перекладачів; відсутність нових освітніх технологій та активних способів організації виробничої

практики, зокрема в перекладацьких бюро та агенціях; відсутність необхідних умов для забезпечення академічної мобільності студентів-перекладачів; непогодженість системи освіти майбутніх перекладачів з потенційними працедавцями та з ринком праці [5].

Спеціалізовані освітньо-професійні програми для перекладачів ефективно використовують у системі США. Організацію професійної освіти перекладачів у вищих навчальних закладах США (якість програм та засоби оцінювання професійних якостей) висвітлено в дослідженнях М. Габра, К. Клауді; особливості зв'язку професії перекладача з навчальною діяльністю відзеркалено в наукових розвідках Б. Рубрехта; ефективним умовам організації навчання перекладачів присвячено роботу Р. Тінслея; аналіз підготовки бакалаврів гуманітарних наук в університетах США проаналізовано І. Пасинковою.

У працях Р. Тінслея обґрунтовано рекомендації щодо сприятливих умов для організації навчального процесу підготовки перекладачів у вищих навчальних закладах [6]. Учений вважає, що перекладачі мають бути добре обізнані зі структурою та стилістичними особливостями вихідної й цільової мов; важливим компонентом освітньо-професійної програми має стати дослідження літератури країни, мова якої вивчається [там само].

К. Клауді визначив підходи в підборі навчального матеріалу для практичного закріплення теорії перекладу: індуктивний (передбачає переклад обраних викладачем 10 – 15 текстів протягом семестру з подальшою перевіркою, обговоренням результатів роботи та узагальненням рекомендацій щодо вирішення певних перекладацьких проблем); дедуктивний (базується на тематичному розвитку техніки перекладу й коли викладач формулює тему для опрацювання); функціональний (полягає у формуванні окремих навичок перекладацької діяльності за допомогою виконання відповідних практичних завдань) [7].

Цікавою для нашого дослідження є робота Б. Рубрехта, який розробив концепцію, що відображає характер навчальної діяльності та професії перекладача: студентам, щоб стати професійними перекладачами під час навчання у ВНЗ, слід пропонувати якомога більше практичних завдань пов'язаних з майбутньою професійною діяльністю; перекладач має виховати в собі силу волі; знання іноземної мови є необхідним, але недостатнім для перекладацької діяльності; не всі практичні завдання є цікавими для студентів; усі запропоновані викладачем вправи мають відповідати поставленій меті [8].

Переймаючи досвід організації процесу підготовки перекладачів у США, О. Мартинюк дійшла висновку, що вищі навчальні заклади України повинні оперативно адаптуватися до постійних змін у попиті на освітні послуги, щоб залишатися конкурентоспроможними суб'єктами освітньої діяльності, та надати більшій самостійності ВНЗ у реалізації освітньої функції, що сприяло б зниженню рівня „консервативності” вищої освіти України, забезпеченню відповідності кваліфікаційних характеристик

випускників вітчизняних ВНЗ світовим стандартам якості освіти, збалансуванню попиту й пропозиції на державному ринку праці [9].

Підтримуємо думку науковців, що сучасна вища школа, яка готує майбутніх перекладачів, збагачує студентів знаннями, які після завершення навчання майже не застосовуються в професійній роботі [10, с. 315]. Практика та дослідження показують, що вже через рік випускники ВНЗ утрачають 85% обсягу знань, а переважна частина з них ніколи не знадобиться в професійному житті [там само, с. 60]. Відірваність вищої школи від реалій і потреб життя є головною причиною того, що студенти знижують або втрачають інтерес до навчання, а разом з цим здатність до професійного зростання в майбутньому [11, с. 98]. Безумовно, цікавими є погляди О. Гребенюк та Т. Гребенюк, які рекомендують максимально наблизити освіту до потреб та інтересів конкретної професії ще під час навчання у вищій школі. Учені вважають, що необхідно змінити пріоритети та цілі педагогічної діяльності, спрямувати їх на особистість студента, на розвиток його здібностей, інтелектуального потенціалу, на формування професійної компетентності кожного молодого спеціаліста, а отже, виховувати індивідуальність [10, с. 84]. У студента під час такого навчання виникають такі новоутворення психіки, які є специфічними для конкретної діяльності [11, с. 112].

Погодимося із психологами та педагогами, які вважають (В. Бодров, О. Гребенюк, Т. Гребенюк, А. Карпов, Н. Кузьміна, В. Шадріков та ін.), що підготовка спеціаліста ґрунтується на основі моделі його майбутньої професійної діяльності. Такий підхід дає змогу побачити багатогранність і проблемність підготовки спеціаліста й таким чином побудувати таку модель спеціаліста, що стане досягненням його наприкінці навчання у ВНЗ.

Отже, аналіз праць з проблеми професійної підготовки дає підстави для висновку, що сучасну підготовку майбутніх перекладачів в основному необхідно здійснювати на основі його професійної діяльності. Таким чином, використання активних форм та методів роботи надасть можливість удосконалити навчально-виховний процес та стимулювати до розвитку та формуванню професійних якостей в майбутніх перекладачів.

Разом з тим по мірі накопиченого досвіду стає зрозуміло, що досягти підвищення ефективності підготовки фахівців можливо за рахунок продовження роботи в галузі теорії професійної підготовки, яка спирається на врахування складності та специфіки професійної діяльності, відображеної в моделі спеціаліста, у нашому випадку – перекладача.

Список використаної літератури

1. Сальная Л. К. Обучение профессионально-ориентированному иноязычному общению / Л. К. Сальная ; под ред. И. А. Цатуровой. – Таганрог : ТТИ ЮФУ, 2009. – 198 с. **2. Левочко М. Т.** Компетенція як

складова професійної діяльності спеціалістів економічного напрямку в системі „Коледж-ВНЗ” / М. Т. Левочко // Наук. часоп. Нац. пед. ун-ту імені М. П. Драгоманова. Сер. 16: Творча особистість учителя : проблеми теорії і практики : зб. – К., 2008. – Вип. 8 (18). – С. 120 – 123.

3. Цатурова И. А. Многоуровневая система языкового образования в высшей технической школе : автореф. дис. на соиск. учен. степ. д-ра пед. наук : спец. 13.00.02 „Теория и методика обучения и воспитания (теория и история педагогики)” / И. А. Цатурова. – Таганрог, 1995. – 49 с.

4. Беседіна Є. В. Модернізація професійної підготовки майбутніх перекладачів в умовах диверсифікації університетської освіти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 „Загальна педагогіка та історія педагогіки” / Є. В. Беседіна. – Ялта, 2010. – 20 с.

5. Беседіна Є. В. Концептуальна модель професійної підготовки конкурентноспроможних перекладачів в умовах диверсифікації вищої освіти [Електронний ресурс] / Є. В. Беседіна. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Pfto/2009_3/files/ped_2009_03_07_Besedina.pdf. – Назва з екрана. – Дата звернення : 24.11.10.

6. Competences for professional translators, experts in multilingual and multimedia communication [Electronic resource]. – Access mode : http://ec.europa.eu/dgs/translation/programmes/emt/key_documents/emt_competences_translators_en.pdf. – Date of treatment: 19.04.10.

7. Klaudy K. The role of translation theory in translator training [Electronic resource] / K. Klaudy. – Access mode : http://ec.europa.eu/dgs/translation/programmes/emt/conferences/2006_2008/emt2006_handout_klaudy_en.pdf. – Date of treatment: 22.10.10.

8. Rubrecht Brian G. Knowing Before Learning: Ten concepts students should understand prior to enrolling in a university translation or interpretation class [Electronic resource] / Brian G. Rubrecht // Translation Journal. – 2005. – Vol. 9. – No. 2. – Access mode : <http://translationjournal.net/journal//32edu.htm>. – Date of treatment: 13.10.10

9. Мартинюк О. В. Проблеми підготовки перекладачів у педагогічних дослідженнях вітчизняних та зарубіжних науковців [Електронний ресурс] / О. В. Мартинюк. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/NarOsv/2011-3/11movvzn.htm>. – Назва з екрана. – Дата звернення: 14.12.11.

10. Бодров В. О. Психология проф. пригодности : учеб. пособие для вузов / В. А. Бодров. – М. : ПЕР СЭ, 2006. – 511 с.

11. Гребенюк О. С. Основы педагогики индивидуальности : учеб. пособие / О. С. Гребенюк, Т.Б. Гребенюк. – Калининград : Калининград. ун-т, 2000. – 572 с.

Кокнова Т. А. Сучасний досвід формування професійних якостей в майбутніх перекладачів

У статті розглянуто сучасний досвід формування професійних якостей в майбутніх перекладачів, відзначені як позитивні так і негативні сторони цього процесу. Виділені фактори впливу на особистість та індивідуальність перекладача у межах становлення мовної особистості. Проаналізовано ефективність впливу на професійні якості перекладача у

білінгвальному середовищі, яке можливо впроваджувати в навчально-виховний процес вищої школи.

Ключові слова: професійні якості, майбутні перекладачі, педагогічні засоби та умови.

Кокнова Т. А. Современный опыт формирования профессиональных качеств у будущих переводчиков

В статье рассмотрен современный опыт формирования профессиональных качеств у будущих переводчиков, отмеченные как позитивные так и негативные стороны этого процесса. Выделенные факторы влияния на личность и индивидуальность переводчика на фоне становления языковой личности. Проанализирована эффективность влияния на профессиональные качества переводчика в билингвальной среде, которую возможно внедрять в учебно-воспитательный процесс высшей школы.

Ключевые слова: профессиональные качества, будущие переводчики, педагогические средства и условия.

Koknova T.A. Modern Experience of Forming the Professional Qualities of Future Translators

In the article is described the modern experience of forming the professional qualities of future translators. In the article are marked and analyzed both positive and negative sides of this process. Factors of influence on personality and individuality of translator are selected on a background becoming the linguistic personality. Efficiency of influence on professional qualities of translator was analyzed in a bilingual environment which is possible to inculcate into the pedagogical process of higher establishment. We analyzed the foreign researchers, which were engaged in the question of influence on development the professional qualities of future specialists underlined the importance of connection the requirements of profession with an educational process and selected four points of organization the process of forming the professional qualities. In the article were combined modern pedagogical facilities and terms of influence on the press of forming the professional qualities of future translators. The investigation stores information about educational theory and practice which is proved to be conductive not only to the educational knowledge, but also to the context of the formation of the future translators' creative personality in the high educational establishment.

Key words: professional qualities, future translators, pedagogical facilities and terms.

Стаття надійшла до редакції 01.04.2013 р.

Прийнято до друку 26.04.2013 р.

Рецензент – к. п. н., доц. Желанова В. В.